

Str. 10: „tiči v grehah, kakor žaba v luži“. Krepka primera, ali trivijalna. „Reši me v šoli vseh nerodnostij in drugih nesreč“, banalno. Str. 56: „seničice“ nepotreben deminutiv. „Če tudi“ germanizem, „izvršil v dejanju“, prav tako; „skuhala — kaj gorkega“, fraza, ki se je vrinila vsled običajne: jesti kaj gorkega. „Prišla v dotiko z“ germanizem Str. 62: „Trud, te tedaj“, kakofonija. „Premagal zdaj sem izkušnjava“, zakaj pa siliti, ko gre naravno lepše: Premagal sem . . . V pesmih je celó preveč mašil: *mi, si, pač, baš*, preveč neumestnih deminutivov. Tudi brez teh je pesmica lepa in dobra za otroke. Str. 64 zgoraj — predolga perijoda! Str. 119. Ni primeren izraz za otroke „robovom“ (servis). Mislili bodo na druge robé in robove. Str. 121. Solza ne priteče izpod obrvij. Naglasi: blodím, rádoti (verb) záto, vtísnila so prisiljeni. Ko bi bili vsaj zaznamovani!

Dasi so ti nedostatki v knjižici, vendar jo iskreno priporočamo. Pisateljem čast! Le krepko naj napredujejo.

F. S. Finžgar.

Druge književnosti.

K Lendovšek-Štritofovi **Slovenski čitanki za Nemce** in za čitanko sestavljenemu **Slovensko-nemškemu slovarju**, kateri knjigi sta nedavno izšli v c. kr. založbi šolskih knjig, moram kot izdajatelj v pojasnilo razmerja med zaslugó Lendovšekovo in mojim delom na kratko razložiti, kako sta knjigi nastali. Pred knjigama v kakem „predgovoru“ tega zato nisem storil, ker ne sodijo v šolske knjige poročila o njih postanku.

Na čelu obeh knjig stoji, da ju je „sestavil Josip Lendovšek“, a „po rokopisni ostalini pisateljevi uredil, popolnil in izdal Ant. Štritof“. Rajni Lendovšek je bil namreč kot nadaljevanje svoje slovenske početnice („Slovenisches Elementarbuch“) sestavil „Berilo“ in „Slovar“ ter oboje v rokopisu predložil vis. ministerstvu. Le-to pa mu je z odlokom z dné 13. vel. srp. l. 1895., št. 16.257, rokopis vrnilo in naročilo, naj ga popravi: „ . . . unter geeigneter Benützung des amtlich-eingeholten Gutachtens eine eingehende Revision des Manuscriptes vorzunehmen.“ Ker je pa kmalu nato Lendovšek umrl (20. kim. 1895), ne da bi bil v čemerkoli kaj popravil rokopis, prevzel sem jaz (m. vinot. 1895) popravo in izdajo z namenom, da se ne bi pogubil sad velikega Lendovškovega truda in bi otroci Lendovšekovi imeli kaj haska od tega. Dolgo in mučno je bilo to popravlanje. Obsezalo

pa je te točke: 1. Pred vsem je trebalo izpustiti ona berila, katera je „uradna sodba“ bila obsodila kot neumestna (vseh skupaj sem izpustil 10 prozajčnih in 19 pesniških beril); dalje je trebalo vsaj prozajčna berila deloma nadomestiti z novimi, (nove so št. 4., 8., 14., 15. in 24.) — 2. Za nova berila se je moral popolniti slovar. — 3. Vzporéd posameznih beril sem popolnoma predrugačil po načelu, da vedno sledi lažjemu berilu težje, da se pa pri tem vendar po možnosti združuj, kar je sorodne vsebine; to sem v „kazalu“ tudi po zunanje označil s tem, da sem posameznim skupinam pridejal posebne naslove. — 4. Jezikovne nedostatke, katerih je bilo na vsaki strani, sem popravil in skušal dati jeziku vseh beril jednotno lice. — 5. Takisto sem slovar popravil v premmogem oziru, opiraje se pri tem na Pleteršnikov in Hubadov slovar. — 6. Naglas, ki je bil prej zeló pomanjkljivo in često napačno označen, izvêdel sem do cela in po principu, katerega pojasnujem v opombah pred čitanko; pri tem sem se držal zopet Pleteršnikovega slovarja, v oblikah pa, ki tam niso naglašene, mi je bilo odločilno z večine dolensko narečje. — 7. Pravopis sem uravnal popolnoma po Pleteršnikovem slovarju. — 8. Izpremenil sem naslov knjigi: mesto „Slovensko berilo“ sem rajše zapisal „Slovenska čitanka za Nemce“, da je namen knjige bolje označen.

Visoko ministerstvo je po teh popravkih in izpremembah končno odobrilo čitanko in slovar in dovolilo nje uporabo pri šolskem pouku na srednjih šolah in učiteljskih (razpis je z dné 26. svečana 1897, št. 3726).

Čitanka je kot nadaljevanje Lendovšekove „početnice“ za tako zvano drugo ali srednjo stopinjo slovenskega jezikovnega pouka onim nemškim učencem, ki so si ali na podlagi „početnice“ ali drugače pridobili toliko znanja slovenščine, kolikor ga podaje „početnica“.

V svesti sem si, da bi se bil dal še marsikak nedostatek odpraviti ob popravljanju tiskanih pol; ali naj se blagovoli upoštevati, da se je knjiga stavila na Dunaju od stavcev, ki niso večji slovenščine in ki so zato delali toliko in takih tiskovnih napak, da je že njih poprava sama zahtevala prav — nečloveškega napora. Dušo sem skoraj pustil pri tem popravljanju!

Bodi knjiga spomin razumu in marljivosti preblagega Lendovškega!

V Kranju, dné 14. mal. travna 1897.

Anton Štritof.